

פסחים פרק א

תוספת מראה מקומות

- גמרא תמורה לג: – לד.
- טור או"ח סי' תמה
- שו"ע או"ח סי' תמה סעיף א

סימן זה מיירי בקודם זמן איסור חמץ ודין זה מיירי אחר זמן איסורו דמשום הכי לריך למהר לצטלה קודם שתחמץ לא נמנע רצונו מלכתבו צימון זה משום דביום ארבעה עשר דציה מיירי סימן זה משש שעות ולמעלה הו' זמן איסור חמץ ולא מהני ציה ציטול אלא קודם שתחמץ דוקא:

תמה 987 רמזי דינים המחוזשים המבוארים בזה הסימן [ג] אם יכול להשליך החמץ במקום הפקר:

א רבי יהודה אומר אין ביעור חמץ אלא שריפה והכמים אומרים אף מפרר וזורה לרוח או מטייל לים. משנה נפרק כל שעה (כא.) וטעם הפוסקים הלכה כרבי יהודה והפוסקים הלכה כחכמים נתבאר יפה בדברי הרא"ש שם (סי' ג.) ובגמרא (כח.) איבעיא לכו היכי קאמר מפרר וזורה לרוח ומפרר ומטייל לים או דילמא

סימן תמה

פרטי רמזי דינים המבוארים בזה הסימן

[א] כיצד מכער החמץ: [ב] ואם מותר ליהנות באפרו: ואם אפה בו פת או בישל בו תבשיל:

א רבי יהודה אומר [א] אין ביעור חמץ אלא שריפה ורש"י (סדור רש"י סי' שנו, תשובות רש"י סי' נא מחזור ויטרי עמ' 254) **פוסק כוותיה [א] וכן בספר המצות** (עשין לט דף ק"ו ע"ג) **והגאונים** (גאוניקה עמ' 227) **פסקו (ה) כחכמים דאמרי מפרר *** וזורה לרוח או מטייל לים (ג) פירוש גם יפרר כשיזרוק לים ולא ישליכנו שם שלם (ג) וכן כתב הרמב"ם ז"ל

מפרר וזורה לרוח אבל מטיל לים צעימה ותנן נמי גבי עבודה זרה (ע"ז מג.) כהאי גוונא שוחק וזורה לרוח או מטיל לים ואיבעיא לכו היכי קאמר שוחק וזורה לרוח ושוחק ומטיל לים או דילמא שוחק וזורה לרוח אבל מטיל לים צעימה אמר רבה מסתברא עבודה זרה דליס המלח קא אזל לא צעיא שחיקה חמץ דלשאר נהרות קא אזיל צעי פירור. ופירש רש"י ים המלח. אין ספינה עוברת צו: צעי פירור. שמה מפגע צו ספינה ומטלנו ולא אדעתייהו. אמר ליה רב יוסף ארבעה איפכא מסתברא עבודה זרה דלא ממאסיה ב צעיא שחיקה חמץ דממאס לא צעי פירור ופירש רש"י לא ממאסיה אין המים ממשות אותו והא דתניא מפרר ומטיל לים מתרין רב יוסף לא קשיא הא צעימה הא צנהמא וכחז הרא"ש והלכתא כרבה אבל הרמב"ם צפרק ג' (ה"א) כתב פורר וזורה לרוח או זורקו לים ולא היה החמץ קשה ואין הים מחתכו צמהרה הרי זה מפררו ואחר כך זורקו לים נראה שפסק כרבי יוסף דצעי פירור צעימה וקשה ואין הים מחתכו צמהרה הא צנהמא דהוא מפרש הא צעימה הא צנהמא דחייטי שהחמינו לא צעו פירור אלא זורקו לתוך המים ואפילו מכוונסין שהמים מפורין אותם אבל נהמא צעי פירור שאין המים מחתכין אותו ואף על פי שרש"י (ד"ה צעימה) פירש צעימה אחר זו היא דעת הרמב"ם: ורבינו סתם דבריו כדעת הרא"ש ג' ולפיכך כתב פירוש גם יפרר כשזורק לים ולא ישליכנו שם שלם ולא חילק בין חייטי לנהמא ואף על פי שלדעת רבה יש חילוק בין ים המלח לשאר נהרות לא חשש רצונו להזכירו משום דסתם מצער חמץ הוא במקום שצעימה צני אדם וכיון שכן אפילו ים המלח יש לה דין שאר נהרות: ורש"י זה מה שכתב רבינו וכן כתב הרמב"ם. לא קאי אלא למה שכתב והגאונים פסקו כחכמים אבל לא למה שכתב פירוש גם יפרר כשיזרוק לים וכו' דהיינו כרבה והרמב"ם פסק כרבי יוסף ואפשר לפרש דשפיר קאי גם למה שכתב פירוש גם יפרר כשיזרוק לים ולא ישליכנו שם שלם דמשמע דלא מנריך פירור צעימה אלא דוקא כשהוא שלם כלומר שהוא קשה ואין הים מחתכו צמהרה אבל אם אינו שלם כלומר שהים מחתכו צמהרה אין לריך פירור והו' כדברי הרמב"ם ממש אלא דקשה דאם כן פירש רצונו כדברי רב יוסף ולא כרבה וכיון דהרא"ש פסק כרבה לא ה"ל לרצונו להשמיט דבריו ואפשר שהוא מפרש דהרמב"ם נמי פסק כרבה וסובר דעד כאן לא קאמר רבה דלא צעי פירור אלא כשהים יכול לחתכו צמהרה הא לאו הכי צעי פירור ורב יוסף סובר דאפילו הכי כיון דסופו לחתכו לא צעי פירור ומה שחילק בין חייטי לנהמא היינו לומר דחייטין שהחמינו צעו פירור כלומר פיזור שלא יתנס בשק וירקס אלא יפורס על פני המים וכדפירש רש"י אבל נהמא אף על פי שהוא קשה כיון דממאס לא צעי פירור דהשתא צין הרמב"ם צין הרא"ש פסקו כרבה והרי"ף (ה:) כתב המשנה כזורתה ומשמע דקצירא ליה דהלכה כחכמים ויש לתמוה למה לא צירא אס הלכה כרבי יוסף או כרבה:

פרישה

תמה (ה) כחכמים דאמרי מפרר וזורה לרוח. בגמרא קאמר חכמים אומרים אף מפרר וכו' דמשמע דמודו גם כן חכמים דיש ביעור בשריפה כרבי יהודה והוסיפו דאין לריך שריפה דוקא אלא אף כפירור לרוח סגי. וק"מ קשה מאי אף דקאמר בגמרא הא רבי יהודה דקאמר שריפה היינו מנז דאפרן מותר מה שאין כן לחכמים דאפרן אסור וכדמסיק רצונו צמון וריך לומר דאף דקאמרי לא דמודים דגם כן בשריפה הוא צעימה ולא פליגי אלא צמון דקצורה דאפרן אסור ב* אלא לומר אף דוקא קצורה וזה מיושב נמי קשיא דהקשיתי צמון לפי מאי דקיי"ל כר"ם הוה ליה חומרא דלמי לדי קולא וכו': (ג) פירוש גם יפרר וכו'. שמה מפגע

דרישה

תמה [א] אין ביעור חמץ אלא שריפה. כתב רמ"א (סע' א וג בהגה) והמנהג לשורפה וטוב לשורפה ביום י"ד דומיא דגותר שהיה נשרף ביום אך אם רוצה לשורפה מיד אחר הבדיקה כדי שלא יגררו חולדה הרשות בידו ואם לא מצא חמץ כשבדק ישרוף הכלי שלקח לבדיקה כדי שלא ישכח חובת ביעור עכ"ל:

הגהות והערות

תמה [א] עיין ברא"ש סימן ג ובקרבן נתנאל ועיין בתוספות דף כז ע"ב ד"ה אין דפסקו כרבי יהודה: **א*** **במשנה** לפנינו "אף" ובריי"ף (ה ע"ב) וברא"ש סי' א ליתא לתיבת אף ועיין בי"ח ופרישה ובגמ' אברהם ס"ק א: **ב** לפנינו בגמרא ורש"י "ממיה" וברא"ש "ממאס" ועיין ט"ז ס"ק א ובמשבצות זהב: **ב*** **בן** הוא בדפוסים שלפנינו. ובכתב יד כתוב "דיאף דקאמרי ... דגם כן בשריפה הוא ביעוריה היינו דווקא כחומרא דקבורה דאפרן אסור אלא לומר וכו': **ג** **משמע** כאן שהב"י ביאר בדעת הטור שפסק כרבה דהיינו כחכמים ועיין לעיל ב"י סימן תמד (קפח ע"א) בד"ה ופ"ש וטוב לבער, דכתב שם שלא נתברר דעת הטור אם פסק כחכמים או כרבי יהודה (בית ארזים אות כז), ועיין לקמן ביטמן תמו בב"י ד"ה המוצא שכתב שאם מצא חמץ ביו"ט לא יוציאנו כיון שאינו יכול לבערו כדינו דהיינו בשריפה כרבי יהודה משמע שפוסק כרבי יהודה:

חיטים לנהמה דחיטים של חמץ לא נימוקיס מאליהס דקסיס הס
וצריך פירור פירוש לפורס שלא יתנס זשק וזרקס אלא יפורס על
פני המים אצל פת נימוק מאליו וא"כ קשה אם דעת רבינו לפסוק
כרצה ה"ל לחלק ולפרש דליס המלח לא צעי פירור ואס דעמו לפסוק

כרז יוסף ה"ל לחלק ולפרש דפת
לא צעי פירור: ונראה לפי
עניות דעמי דרבינו מסתפק בהלכה
זו לכן פסק בכתם להחמיר דמשמע
דזיס המלח נמי צעי פירור וכן
צפת נמי צעי פירור וכ"כ בעל
המאור (ו. ד"ה אציעול) כיון דלא
איפסיקא הלכתא כחד מינייהו
נקטינן הכא והכא לחומרא וכ"כ
ה"ר אפרים ז"ל עכ"ל ואף
הרמב"ן (שס) לא נחלק עליו וכן
נראה דעת הר"ף שכתב המשנה
לזרחה אלמא דסבירא ליה כחכמים
דאף מפרר וכו' ומדלגא הציא
פלוגמא דרצה ורז יוסף ולפסוק
חד מינייהו אלמא דנקטינן
כחומרת שניהם והא דנמלא בנקמל
ספרי הר"ף (ו.) ופרשינן מפרר

וזורה לרוח או מפרר ומטיל לים הגהה היא ועיין צורה דעה סימן
קמ"ו (סע' יב) מ"ש צוה צמ"ד: אב"ל צ"י כתב דרבינו פוסק
כרצה שכן פסק הרא"ש והא דלא כתב דליס המלח לא צעי פירור
היינו משום דקמס מצער חמץ הוא במקום שמצויים בני אדם וכיון
שכן אפילו ים המלח יש לו דין שאר נהרות עכ"ל ואיכא לתמוה
טובא על פירושו זה דחלמודא קאמר לרצה דכיון דאין ספינה
עוברת צו ליכא למיחש לשמא תפגע צו ספינה ותטלנו והרי הוא
כמצנע ורבינו יצא לפרש מסבתו היפך החלמוד צלי רמו ראה
כלל והעיקר דפירשתי דרבינו נמשך בפסק זה אחר דעת בעל
המאור ורבינו אפרים דנקטינן הכא והכא לחומרא:

ב ובששורפו בשעת איסורו לכולי עלמא אסור ליהנות בו.

יהא יושב וצטל ולא יעברנו: ובאמת שהיא קושיא על דברי הרא"ש
אין צידו לצערו חשיב לדידיה כשעה ששית:

ג כתבו הגהות מיימוניות צפרק ג' (אות כ) רבי יהודה צן קלוימוס היה אוסר להשליך חמץ במקום הפקר ומצא ראה מירושלמי
(שס) דאמר לא יאכיל חמץ ואפילו לכלבים אחרים מיהו קודם זמן איסורו יכול להשליכו כל מקום שהעורבים מצויים שם הואיל ועדין
לא נאסר צהנא ואס ימלא חמץ אחר זמן איסורו אין להניחו שמה כדי שיקומו העורבים דעיקר ציעור חמץ היא שריפה עכ"ל (א).

ובסימן שאחר זה (קפט: ד"ה ומ"ש חס) אכתוב דעת רש"י (י: ד"ה צחון המועד) צוה:
ב ובששורפו בשעת איסורו אסור ליהנות ממנו. משנה צפרק כל שעה (כא):

תמה (א*) ואם צריך לשרפו ביום עיין לעיל סימן תל"ד (אות א):
(א**) ובמרדכי פרק קמא דפסחים (סי' תקלג) כתב כדברי
הרא"ש: (א) וכן כתב הרא"ש בתשובה (כלל יד סי' ג) אין צריך
לשרוף החמץ אלא נתנו לגוי או זורקו לכלבים דאין חמץ טעון
שריפה אלא לאחר שנאסר עכ"ל: כתב באור זרוע (ח"ב סי' רמו)
דמותו להפקיר חמצו קודם זמן איסורו על מנת לזכות בו אחר
הפסח ובלבד שבשעת הפקר יפקירו לגמרי בלא תנאי ולא חיישינן
שמא אתי לאשהויי בלא הפקר ומשמע שם אף על גב דאין הפקר
פחות משלשה (גדלים מה) יכול להפקירו בפני אוהביו שבטוח בהן
שלא יטלו מה שהפקיר או יפקירו ויניחו בשוק בזמן שאין בני אדם
שם ונראה דאין לסמוך אהוראה זו וקולא גדול הוא ואף על גב
דבספר אור זרוע הביא הרבה ראיות לדבר מן הירושלמי (פ"ב ה"ב)
מדלא כתבו שאר הפוסקים שמע מינה דסבירא להו דלאו הלכתא
הוא ועוד שאף האור זרוע בעצמו כתב לבסוף וזה לשונו ומתביינן

פסק דאין צריך שריפה אצל הרמב"ם חילק וכתב דדוקא צמחן קשה צריך פירור צריקה לים וצ"י דמק לייש עיי"ש: (ד) ומשם ואי"ל דוקא
בשריפה. כיון דאיסורו דאורייתא ליפנין מנוטר שזינו בשריפה: אפילו יוצא בשירא וכו'. ואפשר לדמוק וליישב להרא"ש דכל שהוא יוצא בשירא
כיון שאין צידו לצער עור חשיב ליה כשעה ששית. צ"י:

הגהות והערות
ד' עיין במרדכי בשנויי נוסחאות ועיין בגדי ישע אות כ וביאר דכונת הריב"א שהיה מברך בשעת בדיקה "על בדיקת חמץ" ובשעת ביעור "על ביעור חמץ"
וכדי לברך ברכה זו השאיר פרוסה אחת:

ואף רבי יהודה לא אמר דוקא בשריפה אלא ש"א בשעת
ביעורו אב"ל בשעת ביעורו השבתתו בכ"ל דבר. צפרק קמא
(יב:) ופירש רש"י שלא צענת ציעורו. צחלמל שז וכל שז דאכתי
מדאורייתא שרי: אצל צענת ציעורו. צצנע שהוא מוזהר מן המורה
השצמתו צכל דצר: וכתבו המוספות

(פ"ג הי"א) ובעל העיטור (ח"ב הל' ביעור חמץ קכ:).
ואף רבי יהודה לא קאמר דוקא בשריפה אלא
שלא בשעת ביעורו אבל בשעת ביעורו השבתתו
בכל דבר (א*) ופירש רש"י שלא בשעת ביעורו
הוא שעה ששית אז הוא דוקא בשריפה ובשעת
ביעורו הוא מכאן ואילך ורבינו תם פירש איפכא
שעת ביעורו הוא שעה ששית ואז השבתתו בכל
דבר (ד) ומשם ואילך דוקא בשריפה ולפי זה
אפילו לרבי יהודה אין צריך לשרפו שרוב
העולם מבערין קודם סוף שש. כתב אדוני אבי
הרא"ש ז"ל דאפילו לרש"י בשעה חמישית
השבתתו בכל דבר כיון שמותר בהנאה ואינו
נראה כן מפירושו שהוא פירש דלרבי יהודה
אפילו יוצא בשירא הוא דוקא בשריפה:
ב וכששורפו בשעת איסורו לכולי עלמא אסור

קודם סוף שש ואז אפילו לרבי יהודה השצמתו צכל דצר: כתב
[אדוני אבין הרא"ש דאפילו לרש"י בשעה חמישית השבתתו
בכ"ל דבר. כן כתב צפרק כל שעה (שס) ונראה שדקדק כן ממה
שכתב רש"י שלא צענת ציעורו צחלמל שז וכל שז דאכתי
מדאורייתא שרי ומדלגא כתב שלא צענת ציעורו קודם שצנ משמע
דלא קאמר אלא בשעה ששית דוקא אצל קודם לכן שמותר צהנא
ואפילו מדרבנן השצמתו צכל דצר (א**): ורבינו בכתב שאין
נראה כן מפירושו רש"י. שהרי כתב צפרק כל שעה (סו:) אהא
דאמרו לו לרבי יהודה לא מלא עניס לשרפו יהא יושב וצטל. ואף
על גב דאמרין צפרק קמא לרבי יהודה אצל צענת ציעורו השצמתו
צכל דצר גצי פלוגמיהו מיהא קולא היא צמי שהוא רוצה ללאת
לשירא או צחון שלשים דזוקק לצער (ו.) וכשאין לו עניס לשרפו
יהא יושב וצטל ולא יעברנו: ובאמת שהיא קושיא על דברי הרא"ש
אין צידו לצערו חשיב לדידיה כשעה ששית:

ג כתבו הגהות מיימוניות צפרק ג' (אות כ) רבי יהודה צן קלוימוס היה אוסר להשליך חמץ במקום הפקר ומצא ראה מירושלמי
(שס) דאמר לא יאכיל חמץ ואפילו לכלבים אחרים מיהו קודם זמן איסורו יכול להשליכו כל מקום שהעורבים מצויים שם הואיל ועדין
לא נאסר צהנא ואס ימלא חמץ אחר זמן איסורו אין להניחו שמה כדי שיקומו העורבים דעיקר ציעור חמץ היא שריפה עכ"ל (א).

ובסימן שאחר זה (קפט: ד"ה ומ"ש חס) אכתוב דעת רש"י (י: ד"ה צחון המועד) צוה:
ב ובששורפו בשעת איסורו אסור ליהנות ממנו. משנה צפרק כל שעה (כא):

דרכי משה
אסברתן מהא דאמרין (חולין ד.) חמצן של עוברי עבירה מותר מפני
שהן מחליפין פירוש דלא שביק היתרא ואכל איסורא ואי איתא
דמהני הפקר הואיל ומהדרי אהיתרא היה להם להפקיר אף על גב
שהיה דעתן לחזור ולזכות בו אחר הפסח דהא כהאי גוונא שרי
עכ"ל: ומהרי"ף (הל' ערב פסח עמ' מט) כתב דאף קודם זמן איסורו
יש לחוש ולשרפו משום גזירה שמא יעשה כן לאחר זמן איסורו וכן
הוא בתוספות עכ"ל: ועיין לעיל סימן תל"ב (אות ב) אם לא
מצא חמץ כשבדק ישרוף הכלי. ובמרדכי ריש פסחים (סי' תקלג)
ושמעתי על ריב"א שהיה רגיל להשהות פרוסה אחת עד תחלת שעה
שביעית כדי לקיים ביעור כדברי רש"י דפירש דשעת ביעורו הוא
בתחלת שבע דן. ופליאה הוא בעיני דמפני ברכה דביעור שאינו אלא
מדרבנן היה סומך על (השהות) [השעות] לעמוד בספק תשבתו עד
תחלת שבע עכ"ל ועיין במהרי"ק שורש [קע"ה] [קע"ד] [ענף ד] מאי
ברכה שייכא לגבי ביעור:

פרישה
פסק דאין צריך שריפה אצל הרמב"ם חילק וכתב דדוקא צמחן קשה צריך פירור צריקה לים וצ"י דמק לייש עיי"ש: (ד) ומשם ואי"ל דוקא
בשריפה. כיון דאיסורו דאורייתא ליפנין מנוטר שזינו בשריפה: אפילו יוצא בשירא וכו'. ואפשר לדמוק וליישב להרא"ש דכל שהוא יוצא בשירא
כיון שאין צידו לצער עור חשיב ליה כשעה ששית. צ"י:

הגהות והערות
ד' עיין במרדכי בשנויי נוסחאות ועיין בגדי ישע אות כ וביאר דכונת הריב"א שהיה מברך בשעת בדיקה "על בדיקת חמץ" ובשעת ביעור "על ביעור חמץ"
וכדי לברך ברכה זו השאיר פרוסה אחת:

ומה שכתב לכך טוב לו לעשות מדורה וכו'. אי צורפו נשעת איסורו קאמר תימה דלא הוה ליה למימר לכך טוב אלא לכך נריך ולפיכך נראה לי דצורפו שלא נשעת איסורו מיירי ולהכי קאמר שאף על פי שאינו שעת איסורו ומותר ליהנות בו טוב לעשות לו מדורה ולשרפו צפני עזמו ולא יהנה ממנו נשעת שריפה דחיישין שמה גם כשישרפנו נשעת איסורו יהנה ממנו (ב): אב"ל ליהנות באפרו אחר ששרפו זה תלוי בפלוגתא דרבי יהודה ורבנן. לנעיל לרבי יהודה דאין ציעור חמץ אלא שריפה אפרו מותר ולרבנן דאמרין אף מפרר חזרה לרוח או מטיל לים אין לו דין הנשרפין אלא דין הנקברין שאפרן אסור כדאיתא בסוף תמורה (לד): ומה שכתב ואם בישל בו תבשיל או אפה בו פת. צפרק כל שעה (כו). אסיקנא שאם אפה פת צעניס דאיסורי הנאה הפת אסורה וצניסלה על גבי גחלים פליגי חד אמר שאם הן עוממות מותר ואם הן לוחשות אסור וחד אמר לוחשות נמי מותר וכתב הרא"ש (סו"י ג) ועדיין לחומרא והא דשרי בעוממות לדברי הכל דוקא בקליפי ערלה וצקשין של כלאי הכרס משום דדין צריפה וקיימא לן כל הנשרפין אפרן מותר (עי' תמורה לג: לד). אכל צחמץ צפסח קיימא לן כרבנן דאמרי מפרר חזרה לרוח והוה בכלל הנקברין שאפרן אסור וכל שכן הגחלים ה"ר יונה ז"ל עד כאן לשונו: ומה שכתב והרמב"ם כתב סתם ואם אפה בו פת וכו'. איני יודע למה כתב עליו שכתב סתם שדבריו מנוארים הם שהרי כתב צפרק ג' (ה"א) וזה לשונו אם שרפו משעה ששית ולמעלה הואיל והוא אסור צהנאה הרי זה לא יסיק בו תנור וכיריים ולא יבשל ואם צישל או אפה אותה הפת ואותו התבשיל אסור צהנאה וכן הפתחין שלו אסורין צהנאה הואיל ושרפו אחר שנאסר צהנייה:

ליהנות בו לכך טוב לעשות לו מדורה ולשרפו בפני עצמו (ה) אבל ליהנות באפרו אחר ששרפו זה תלוי בפלוגתא דרבי יהודה ורבנן לרבי יהודה שהוא בשריפה מותר דקיימא לן כל הנשרפין אפרן מותר ולרבנן אסור דכל הנקברין אפרן אסור. ואם בישל בו תבשיל או אפה בו פת לרבי יהודה שאפרו מותר אין התבשיל או הפת אסורין אלא אם כן נאפה הפת ונתבשל התבשיל בעוד גוף החמץ קיים או הגחלים לוחשות אבל אם כבו מותרין ולרבנן שאפרו אסור אסורין בכל ענין. והרמב"ם ז"ל כתב סתם ואם אפה בו פת או בישל בו תבשיל אסורין והוא הולך לשיטתו שפוסק כחכמים:

סימן תמו

פרטי רמזי דינים המבוארים בזה הסימן

[א] המוצא חמץ בביתו ביום טוב או בשבת: [ד] מצא פת ואינו יודע אם הוא חמץ או מצה:

א- המוצא חמץ בביתו אם הוא בחול המועד

עזמו כיון שאינו שעת איסורו צהנאה ודלא כמו שכתב צ"י דאף צשעה חמישית קאמר רבינו לעשות לו מדורה צפני עזמו דליתא מיהו העולם נוהגים לעולם אפילו צשעה חמישית לעשות לו מדורה צפני עזמו צחצר ולא צצית כדי שלא יצוא ליהנות ממנו גם כששרפו צשעה ששית גם נוהגים כרבי יהודה דוקא צשריפה וגם נוהגים להחמיר כחכמים דאפרן אסור דנקטינן הכא והכא לחומרא וכן כתב מהרש"ל (תשעה ס"י פו):

תמו א המוצא וכו'. צפרק קמא אמר רב יהודה אמר רב המוצא חמץ צציתו ציום טוב כופה עליו את הכלי ופירש רש"י דהא לא חזי לטלטולי ואפוקי כלומר ומשום הכי נקט ציום טוב דאילו צחול המועד יוציאנו מיד וכתב עוד רש"י ומיהו צבל יראה לא עבר דהא צטליה צליצה מאתמול כלומר דאם לא צטליה אפילו ציו"ט יוציאנו וישליכנו לנהר דאיסור דאורייתא דוחה לאיסור מוקצה שאינו אלא מדרבנן מיהו לשרוף ציו"ט אסור לרש"י דהצערה שלא לצורך היא דאזיל לטעמיה דמתחלת צשע הצצתו צכל דבר וכך מפורש צפירוש רש"י צפרק כל שעה (לו). אהא דחניא אין לשין את העיסה ציון שמן ודצש ואם לש רצן גמליאל אומר תשרף מיד דכתב

דרבי משה

(ב) ואיני חולק [עלין] לענין דינא אלא דעיקר הקושיא ליחא דלשון טוב דקאמר קאי אלעשות מדורה בפני עצמה אף על פי שהיה אפשר לשרפו אצל מדורה שמבשל אצלה ואפילו הכי היה יכול ליהנות מאפר של חמץ ולכך קאמר דטוב לעשות לו מדורה בפני עצמה דאז יוכל להשמר מלהנות ממנו כן נראה לי:

פרישה

סו"ס ג) וז"ע דלמאי דקיימא לן כרבנן תס לשרוף חמץ גם צפסח חומרא דאחי לדי קולא הוא דאילו לרש"י דוה מיקרי זמן ציעורו והצצתו צכל דבר אפרו אסור והשתא דנשרף אפרו מותר ואין לומר דגם לרבנן תס החמיר לשרפו מודו דאפרן מותר ולא קאמר דאפרן אסור אלא"כ נקבר ולא נשרף דוה אינו דצהדיא כתב הרא"ש שם אגחלים עוממות זה לשונו צחמץ צפסח קיימא לן כרבנן דאמרי מפרר חזרה לרוח והוה צכלל כל (הנוכרים) [הנקברים] שאפרן אסור וכל שכן הגחלים ה"ר יונה ז"ל עכ"ל הרי לפיך דגחלים שהן נשרפין אפ"ה כתב דאסורין צהנאה:

תמו רמזי דינים המבוארים בזה הסימן

[א] המוצא חמץ בביתו ביום טוב או בשבת: [ד] מצא פת ואינו יודע אם הוא חמץ או מצה:

א- המוצא חמץ בביתו אם הוא בחול המועד

תמו רמזי דינים המבוארים בזה הסימן

[א] המוצא חמץ בביתו אם הוא בחול המועד

א- המוצא חמץ בביתו אם הוא בחול המועד

א- המוצא חמץ בביתו אם הוא בחול המועד

א- המוצא חמץ בביתו אם הוא בחול המועד

א- המוצא חמץ בביתו אם הוא בחול המועד

א- המוצא חמץ בביתו אם הוא בחול המועד

א- המוצא חמץ בביתו אם הוא בחול המועד

א- המוצא חמץ בביתו אם הוא בחול המועד

א- המוצא חמץ בביתו אם הוא בחול המועד

תמה ה. משנה פסחים כ"א (ג"פ) וכתבנו טור בשם גאונים וזמ"ס חזקוני ומנה"ג, יא ובי"ט סוף ד"ה רבי נחמיה ר"ף שם ה. משנה: [ג] הרמב"ם זכרון א' [שם] וכבר יוסף ב' [שם] כח, א':

הכמת ש"מ

תמה (פסחים א) ביצד ביעור חמץ שורפו או פורר וכו'. נ"ב, ע"פ בגמ' ס"ק א' שהיה לשון הרמב"ם סוף הלכות פסולי המוקדשין שכל הנקברים לא ישרפו, דלף על פי שחלה מחמיר בשריפתן אלה מיקל באשן וכו', וקשה לי ממסקנת פסחים דף כ"ו [ע"ג] דלמה אמרו רבנן ל' יהיה כל דין שחלה דן תחלתו להחמיר וסופו להקל אינו דין שאם לא מלא עיניו לשרוף וכו', בלא זה היה להם לומר יותר, דעיה דמתמיר בשריפתן הרי מיקל באשן, והיו סופו להקל. ואפשר דהם אמרו כן ל' יהיה, ו' יהיה לטעמו דסבירא ליה ב' צדוק מסכת תמורה [ג] דלף ר"ה להחמיר ולשרוף רשאי, ומוכח דסבירא ליה דלמי נחשב קולא מה שצ"ח להיות מאפרו. או דסבירא ליה דגם אפר נשרפין אסור, לכן נדריה לא מני למימר דהו סופו להקל ממה זה. וי"ל יותר דבזה מושג קושית רש"י [פסחים ע"ג ד"ה] שאם לא מלא דהרי בשעת גיעוהו י"ח השתבחו בכל דבר [שם י"ג, כ]. ולפי ה"ל י"ל כן, דחולו בשעת גיעוהו י"ח דהשתבחו בכל דבר מכל מקום כיון דל' יהיה הו' מהנשרפין א"כ אפרו מותר והו' קולא, ולרבנן דהו' הנקברין אפרו אסור א"כ הו' קולא. רק דהיה מקום לומר דכונתו ל' יהיה הו' על קול אשן, דבזה אף אם הו' מן הנקברין אפרן מותר כיון דהו' מרתו קודם זמנו וכו' [שם כה, ג]. א"כ שפ"י הו' השריפה תמורה, דלף נקברין או אשן מותר, לכן אמרו א"כ על קודם גיעוהו אלה דן הו' או הו'

דב"ש שרד

תמה (ב) ש"ע טעף א שורפו או פורר. ע"פ כנסת יחזקאל סימן (מ"א) [דף]:

הגהות והערות

תמה א [ע"פ סדר הדורות, סדר מנאים ואמוראים אות ה, מערכת רבה בר נחמני אות ג]:
 ב ע"פ ז"ל סוף ד"ה ר"ב, דלפטר דהרמב"ם פסק כרעה וע"פ ט"ז סק"א:
 ג כן הוא בכל הפוסקים הראשונים, וכן גרס הפרמ"ג בשלש אגריהם. ונדפוסו למצג המאוחרים כתבו "ועמ"ס", ע"פ הר"א אפרים. ו"ע"ע נמשלנות וזכ א"ת א':
 ד ג"כ נמשלנות אמ"ד ת"פ:
 ה ע"פ ז"ל, הנהא גע"ז ס"ק א', שעת דזה:

תמה א שורפו. בגמרא דין [פסחים כה, א] גרסינן ותכמים אומרים אף מפרר כו'. ודאי שריפה עדיף, אלא דלף מפרר דיו (ב"מ ד"ה ר"ב). אבל גירסת הר"ף [שם ה, ג] והרא"ש [שם פ"ב סימן ג] ותכמים אומרים מפרר וכו', משמע דוקא מפרר. וכן משמע בטור, שכתב דלרבנן הו' ליה מהנקברים שאפרן אסור, ותנן ב' צדוק תמורה [ג], דכל הנקברים לא ישרפו דגורנין שמה יצאו ליהנות באפרן. ותימה על הרמב"ם [תמן ומנה"ג, יא] שפסק שאפרו אסור ואפילו הכי פסק שמתור לשרפו, וצדוק הלכות פסולי המוקדשין [יט, יד] פסק דכל הנקברין לא ישרפו שאע"פ שהוא מחמיר בשריפתן הרי היקל באשן א' שאפר הנקברין אסור, עכ"ל. ואפשר דהכי קאמר, לא ישרוף לנהוג צד דין נשרפין להיות נהנה באפרן, אבל אם רצה לשרפו שלא ליהנות באפרו שרי ולא גורנין שמה יהנה באפרו. וכן כתב מהר"ל [הלכות ערב פסח עמוד מט-ג] שורפו וקוצר הפחמין: ב החמץ קשה. כגון חטים צעי פרו, כן כתב המגיד משנה [שם] לדעת הרמב"ם. ונריך לומר דסבירא ליה שיחתוך כל חטה לשנים או שלשה חלקים, דלפי לומר דסבירא ליה כרש"י [פסחים כח, א ד"ה בחיטין] דדי כשפזר החטים, א"כ מאי קאמר ואם היה החמץ קשה וכו', דהא אין הטעם משום שהוא קשה אלא מפני שהם נתונים בשק, אלא ודאי כדאמרן. ונהמא לא צעי פיורו, [שהוא רך וגמאס] צמים. והר"ב צ"י [ד"ה ר"ב] מפרש דנהמא צעי פיורו, וחטי לא צעי פיורו, ע"ש. ולי נראה דיש להחמיר ולעשות פיורו צמיחה. מיהו אם משליכו לבית הכסא אין צריך פיורו, וליכא לנמיח שיאלכנו כל-אז חזיר דל"כ צמים נמי יאלכו אותם הדגים, אלא לא חיישינן כיון שהוא אינו נותן לפניו לאכול. ונראה לי דאם [יש] לו מים מכוונסין שיש בהם דגים אסור להשליך לתוכו, דהוא נהנה ממנו. ואסור בכל המלאכות כשמוגיע זמן השריפה עד שישרוף החמץ, כמו שכתוב סימן תל"א [סעיף ג וס"ק ה]:

סימן תמה

דין ביעור חמץ. ובו ג' סעיפים:

א ביצד ביעור חמץ א [וא] [כ] (ב) שורפו (א) או פורר וזורה לרוח ב [ב] או זורקו ג לים ואם היה ב [ג] החמץ ב קשה ואין הים מחתכו במהרה הרי זה

ומשמע דסבירא ליה כר"ב יוסף דמתחלק בין חטי לנהמא, ועל כן כתב ואם היה החמץ קשה כו'. וקשה למה פסק כר"ב יוסף, והא קיימא לן כר"ב לגבי ר"ב יוסף לזר מתלח [בבא בתרא קמ"ג, ב] [א], וכו', דהטור לא חילק בחמץ קשה, ממיילא סבירא ליה כר"ב, וכתב [הטור] וכן כתב הרמב"ם, וזה אינו. וצ"י [ד"ה ר"ב] האריך להסכים דברי הטור והרמב"ם. ולענין נראה דגם הרמב"ם פוסק כר"ב, וסבירא ליה להחילוק שבין ים המלח לשאר ימים דלא כפירוש רש"י, אלא דהים המלח מים שבו חדים צעזע המלח ומחתך החמץ צמרה, מה שאין כן בשאר מים. ור"ב יוסף דמתחלק בין חטי לנהמא, היינו ג"כ דלא כרש"י, אלא הרמב"ם מפרש דלר"ב יוסף דצמיחוס תליח מלתא על כן אינו מקיל רק צמחה דאמאוס צמחית המים, אלא חטים אינם מאיסי, דלפטר להדיחם שפיר. וא"כ גם הרמב"ם פוסק כר"ב, דלר"ב החילוק בין ים המלח לשאר מים הוא משום חזק המים, ודבר זה אי אפשר לכונן, דלפעמים יש בשאר מים חילוק זה החזק הוא הרפה, על כן נתן כלל לפי ענין החמץ אם יתחתך מהרה שם צמקוס שזרוק אותם. והחילוק דנהמא וחטים לא זכר הרמב"ם כלל, כיון דלמינו אלא לר"ב יוסף. והשתא ניחא דהטור לא זכר חילוק דים המלח ושאר מים, דלא פסיקא לן מלתא, כמו שכתבתי, על כן החמיר בכל מים דצעי פיורו, כן נראה לענין. הגם שהר"ב המגיד [שם] כתב שהרמב"ם פסק כר"ב יוסף, חלקי

חק יעקב

תמה [א] שורפו או פורר וזורה לרוח. זה הוא פלוגתא במתניתין דריש פרק כל שעה [פסחים כא, א], ר' יהודה אומר אין ביעור חמץ אלא שריפה, וחכמים אומרים אף מפרר וזורה לרוח או מטיל לים. ופסק הרמב"ם [תמן ומנה"ג, יא] שהוא כלשון המחבר, כחכמים. ואף שהרמב"ם פסק סוף הלכות פסולי המוקדשין [יט, ג] כחכמים דסוף תמורה [לה, א] כל הנקברים (פירוש, שזורה לרוח או מטיל לים הו' בכלל נקברים, כמו שכתב הטור) לא ישרפו. צריך לומר דוקא בהני דקתני רק נקברים, מה שאין כן בחמץ דחכמים קתני בהדיא דנשרף ונקבר, אין זה בכלל סתם נקברים, ולכן לא קחשיב הרמב"ם שם חמץ לא בכלל נקברים ולא בכלל נשרפין. וכן כתב בתשובת אמונת שמואל סימן נ"ה. ואין להקשות אכתי כיון דכ"פ הנקברים אסור לשרוף מטעם כיון דנקברין גחלתן ואפרן אסור, ונשרפין אפרן מותר, וא"כ אתי לאקולי בגחלתן ואפרן, וכהאי גוונא כתב הרמב"ם שם סוף הלכות פסולי המוקדשין [הלכה יד] להדיא וז"ל, כל הנקברין לא ישרפו, אע"פ שאתה מחמיר בשריפתן אתה מיקל באפרן. וא"כ כיון דבחמץ גחלתן ואפרן אסור נקברין, א"כ אין ישרפו. י"ל משום חומרא דחמץ יותר משאר איטורי הנאה דקעבר על כל יראה ובל ימצא, וכמו שכתבו תוספות ריש פסחים, א"כ טפי עדיף להחמיר בשריפתו דשוב לא אתי לדיי איטור דבל יראה ובל ימצא, אף שמיקל באפרן. ועוד י"ל כיון דכולי עלמא מבערין דרינו קודם שש, עיין לעיל סימן תל"ד [סעיף ב], וזו תולדו ואפרו מותר בהנאה, רק אם לא בערו מבערו אח"כ, והוא מילתא דלא שכיח לא גזרו חכמים. כל זה נראה לי לדעת הרמב"ם. אך (הר"י) [היי"ף] [שם ה, ב] והרא"ש [שם פ"ב סימן ג] אף שיש להם

שערי תשובה

תמה (א) או פורר כו'. ועיין בשו"ת אור ישראל [סימן סט-עב] האריך מחלוקת הפוסקים בהא דאין ביעור חמץ אלא שריפה, ובענין השבתה וביטול בלב. ועיין בשאגת אריה בסיומן פ"ג ופ"ד, ע"ש. וע"ש סימן (פ"ח) [פב] דגם נשים חייבות במצות עשה דתשביחו, ואפילו בחיוב השבתה שמשש ולמעלה, ע"ש:

תמה (א) או פורר כו'. רבה [פסחים כח, א] סבירא ליה לחמץ צעי פיורו גם צדוק לים, ומתחלק בין ים המלח דלא צעי פיורו, פירש רש"י [ד"ה ים] משום דשם אין הולכין ספינות, מה שאין כן בשאר נהרות. ור"ב יוסף סבירא ליה חמץ לא צעי פיורו, כיון דממאסי. והא דתייבא צעי פיורו, לא קשיא הא צמיחוס והא צמחה. פירש רש"י [ד"ה בחיטין] חטים שנחמזו לא יורקם בשק על פני המים, אלא יפזרם על פני המים. ופסק הרא"ש [שם פ"ב סימן ג] כר"ב. ודברי השו"ע כ"ן הם לשון הרמב"ם [תמן ומנה"ג, יא],

ומשמע דסבירא ליה כר"ב יוסף דמתחלק בין חטי לנהמא, ועל כן כתב ואם היה החמץ קשה כו'. וקשה למה פסק כר"ב יוסף, והא קיימא לן כר"ב לגבי ר"ב יוסף לזר מתלח [בבא בתרא קמ"ג, ב] [א], וכו', דהטור לא חילק בחמץ קשה, ממיילא סבירא ליה כר"ב, וכתב [הטור] וכן כתב הרמב"ם, וזה אינו. וצ"י [ד"ה ר"ב] האריך להסכים דברי הטור והרמב"ם. ולענין נראה דגם הרמב"ם פוסק כר"ב, וסבירא ליה להחילוק שבין ים המלח לשאר ימים דלא כפירוש רש"י, אלא דהים המלח מים שבו חדים צעזע המלח ומחתך החמץ צמרה, מה שאין כן בשאר מים. ור"ב יוסף דמתחלק בין חטי לנהמא, היינו ג"כ דלא כרש"י, אלא הרמב"ם מפרש דלר"ב יוסף דצמיחוס תליח מלתא על כן אינו מקיל רק צמחה דאמאוס צמחית המים, אלא חטים אינם מאיסי, דלפטר להדיחם שפיר. וא"כ גם הרמב"ם פוסק כר"ב, דלר"ב החילוק בין ים המלח לשאר מים הוא משום חזק המים, ודבר זה אי אפשר לכונן, דלפעמים יש בשאר מים חילוק זה החזק הוא הרפה, על כן נתן כלל לפי ענין החמץ אם יתחתך מהרה שם צמקוס שזרוק אותם. והחילוק דנהמא וחטים לא זכר הרמב"ם כלל, כיון דלמינו אלא לר"ב יוסף. והשתא ניחא דהטור לא זכר חילוק דים המלח ושאר מים, דלא פסיקא לן מלתא, כמו שכתבתי, על כן החמיר בכל מים דצעי פיורו, כן נראה לענין. הגם שהר"ב המגיד [שם] כתב שהרמב"ם פסק כר"ב יוסף, חלקי

באר היטב

תמה (א) פורר. ואם משליכו לבית הכסא אין צריך פיורו. ואם יש לו מים מכוונסין שיש בהם דגים אסור להשליכו לתוכו, דהוא נהנה ממנו, מ"א [ס"ק ג], חק יעקב [ס"ק ג]. אסור בכל המלאכות כשמוגיע זמן שריפת החמץ עד שישרוף, כמו שכתוב סימן תל"א [שם]. ועיין מ"א [ס"ק א] מה שמיר על הרמב"ם, והיד אהרן [הגה"ט] הקשה עליו והסכים

באר היטב

תמה (א) פורר. ואם משליכו לבית הכסא אין צריך פיורו. ואם יש לו מים מכוונסין שיש בהם דגים אסור להשליכו לתוכו, דהוא נהנה ממנו, מ"א [ס"ק ג], חק יעקב [ס"ק ג]. אסור בכל המלאכות כשמוגיע זמן שריפת החמץ עד שישרוף, כמו שכתוב סימן תל"א [שם]. ועיין מ"א [ס"ק א] מה שמיר על הרמב"ם, והיד אהרן [הגה"ט] הקשה עליו והסכים

תמה (פ"א סי' א) בין דמפסאים... וימרוח: (פ"א סי' ב) שהוא רך ונכס בפנים בו, כצ"ל:

מה שכתב רש"י שם [ד"ה דיקא נמי] (ד"א) [וא"י] בחמץ כו', ובשבת בחמץ גמור, דלמאי דסלקא דעתך דמהני ביטול פשיטא, ולא קשיא ממה שכתב רש"י ו' א' ד"ה כופה, יע"ש. ויפה כתב. ומה שכתב רש"י [ו, א שם] דבשבת כו', י"ל דבביתם היה מטילה לצונן, ומשום הכי נקט בבית המדרש. ובספר ראש יוסף [שם ד"ה בדיקא] ויכתבו בוה:

תמה (א) או. עיין ט"ז. דבריו הקדושים צריכין ביאור. לשון המחבר הוא לשון הר"מ ז"ל פרק ג' הלכה י"א, וכתב המגיד משנה שפסק כרב יוסף, וכן משמע בכסף משנה שם. ומפרש חיטי ונהמא, איפכא מרש"י שפירש בדרך כ"ח א' ד"ה בחטי, פיזור, לומר פיזור מהשק. נהמא, לא בעי פיזור. והר"מ ז"ל מפרש חיטי לא בעי פיזור, ואפילו מכותסין (חוץ "מהשק") שהים מפוזר. ונהמא שקשה לפעמים, בעי פיזור. וזהו שכתב ואם קשה ואין הים מחתכו במהרה. דאי מפרש חטי בעי טחינה נהמא לא, משמע אף נהמא דקשה קצת לא, ואין חייב טחמא, היה לו חטי דרוקא. אלא הפך לגמרי מרש"י. ובהלכות עכו"ם וחקותיהם פרק ח' הלכה ו' כיצד מאבד עכו"ם ומשמשיה, שוחק וזורה לרוח או "שורף" ומטיל לים המלח, כרב יוסף, עיין כסף משנה שם. וסבור הייתי לומר שמה שכתב הר"מ ז"ל כיצד ביעור חמץ שורפו או פוררם וזורה לרוח, עיקר המצוה לכתחלה לשרוף ולזרות לרוח, שאפר אוכלין אין מגדל צמחים בפני עצמו, ולא היה לו וזה גורם כלל. א פורר וזורה ג"כ למי שאין מדקדק כל כך, כו' ויסי' בעבודה זרה מ"ג ב' דזה וזה גורם שרי כהאי גוונא. ובעכו"ם הנהפוך הוא, דעץ ואבן ומתכת שחוקים אין מגדלין צמחים בפני עצמם, ושרופים מגדלים צמחים בפני עצמם, כמו שיראה הרואה בחולין פ"ח ב' בתוספות ד"ה שחיקת וד"ה שוחק. ומשום הכי כתב לכתחלה מצוה מהמובחר שוחק וזורה לרוח בלא שריפה, דאין מגדל צמחים בפני עצמו וליכא

וכמו משקה כלפי הכרס ועלנה (א') כו', שכן כתבו אין לך דבר שנעשה וכאמור. ולפי זה באומר לאשה בפסח התקדשי לי בחמץ זה ונפסל מכלל, מחוקק [פ"ק לט] וזית שמואל [פ"ק ג] צלה"ע סימן כ"ח בשם הב"ח [שם סוף הסימן] באומר התקדשי כשיהיה החמץ אפר הוה ספק קידושין. ומיהו מטעם דלא גרע מנתלים לוחשות י"ל דהוה ספק מקודשת. ואי"ה צלות ה' ו' יבואר עוד * ועדיין י"ע. עיין משנה למנחם פרק י"ז מהלכות אבן ד"ה ורמיהו. ואפר נוקשה ז"ע, ולר' יהודה תמיר, דלית קל וחומר לר"י [ומפסוק שם יב, ז ד"ה אימתי]. ועיין פסחים כ"ז [ע"ג] כל דין, ולא אפר, דילי' לר' יהודה אפר נקברים שרי ולדבריו השינו. ועיין בנפול הלכה [מ"א ע"א] שחיבה הגאון מוהר"ר פרך מושינויך ז"ל ונחדושי פסחים [ראש יוסף שם ד"ה והנה] כתבנו מזה: ב' בהחמץ. עיין מ"א. "כגון" תמים כו' רך "ומתאם". עיין מגיד משנה [ומנה] פרק ג' הלכה י"א הביא רב יוסף מתלבן דבתי געי פיורו, ויש פוסק כרבה דאף נהמא, משמע הר"מ ז"ל מפרש כרש"י, חטי פיורו, אלא לדריך [ומנה] פרק ג' הלכה י"א הביא רב יוסף מתלבן דבתי סגי, דל"כ לא שייך החמץ קשה. וממילא לאו דוקא חטי, הוא הדין "כגון" חטי [כגון לשון גזון ומראה ודומה] לתם קשה, הא רך "ומתאם" כמו נמסם, נמחה זמנים. דאי כפירוש הכסף משנה [שם] נהמא פיורו נקשה, לא היה להמגיד משנה לתמוס וגם לתמוז יש פסק כרבה דנהמא. והחמיר [המ"א] לביא בשמיקן, כי להמגיד משנה ודאי הכין הוא, ואף להכסף משנה יש להחמיר. ומה שכתב [המ"א] מים מכותסין, משמע אף משלבו קודם איקורו אסור, דלא היה הפקר לגמרי, ונהנה ממנו אס"כ. ומה שכתב ואסור בכל המלאכות כנסמין מלא, ומה שכתב וזמן השריפה.

הגהות רעק"א

תמה (א) (פ"א סי' א) וכן משמע בבור וכו'. קשה לי לפי מה שכתבו תוספות [תמורה לג, ב ד"ה הנשרפין] בטעמא דנשרפין אפרן מותר, דנעשה מצותו, י"ל דרוקא בנקבין דעלמא דאין מעשה הקברה מצוה אלא משום חשש תקלה ראוי לקבור, וזהו לא מקרי נעשה מצותו, אבל חמץ לרבנן דמצות השבתה מעולם עליו, וע"י זה מקיים מצות השבתה, א"כ גם זה מקרי נעשה מצותו ומה לי השבתה ע"י שריפה לר' יהודה או השבתה על ידי נקבין לרבנן. ומיובש דבריו הרמב"ם:

כו': [ב] או זורקו ז"ם ואם. פסק כרב יוסף [שם כח, א], מדקאמר אמר ליה רב יוסף, ולא קאמר רב יוסף אמר, שמע מינה דלא קיימא מילתא דרבה. וכן הסוגיא בהרבה מקומות: [ג] החמץ קשה. כגון חטים, כמו שכתבו בגמרא [שם]. ופירושו שיפרר החטים, דלא כרש"י [שם ד"ה בחיטין]:

מחצית השקל

דבחמץ השעור הוא לחזור כביצה דוקא, אבל בשר קודש אף בכזית צריך לחזור. וכתבו התוספות הטעם, דבחמץ אית ליה תקנתא לבטל, לא החמירו עד ביצה. אבל בשר קודש דלית ליה תקנתא בביטול, לכן החמירו בכזית. הרי דאפילו בשר קודש דלית ליה תקנה בביטול, אפילו הכי על פחות מכזית אינו חוזר, הוא הדין בחמץ לאחר זמן אסורו אע"ג דאינו יכול לבטל, הדין כן:

תמה (פ"א סי' א) שורפו בו. א' ישרפו דגורנין בו ואפשר שהכי קאמר א' ישרוף אנהוג בו בו' ולא גורנין בו, דמה שכתב מ"א לעיל בסיום המשנה לא ישרפו דגורנין שמה כו', אינו מלשון המשנה, אלא הוא מדברי מ"א שנתן טעם מדעתו, ולזה כתב דאפשר דהרמב"ם אינו מפרש המשנה כן מטעם גזירה, אלא כוונת המשנה שלא ינהוג בו דין הנשרפים: (פ"א ב) החמץ בו. וצריך לומר דסבירא ליה בו, דבגמרא [פסחים כה, א] איתא דסבירא ליה לרב יוסף דהא דתנן [שם כח, א] מפררו וזורה לרוח או מטיל

אש"ל אברהם

ובר"מ ז"ל פרק י"ע מהלכות פסולי המקודשין הלכה ו' כר' עקיבא מקום טומאתו שם שריפתו, הוא הדין קדשים קלים מקום פסולו זירושלים שם שורפין זירושלים. וזיולא, שורפין זמקום שזוכר, דקרא בקדש בלא משרף, מקום פסולו שם שריפתו, ומשום הכי פסק כר' עקיבא. ואפשר ר' עקיבא לא אמר אלא בטומאה שלא להכניס, וז"ע בכל זה. ולפי מה שכתב המ"א [סימן] תמ"ז [פ"ק] ז' ותוספות פסחים כ"ט ז' ד"ה רב אשי דעמו לנער אין עובר מן המורה, י"ל בפחות מכות:

תמה א שורפו. עיין מ"א. הר"מ ז"ל סותר את עצמו, אבל המחבר י"ל לפסק כר' יהודא [ומהרה שם] דרשאי לשרוף הנקברים. ותירץ המ"א דהר"מ ז"ל נמי כר' יהודה פוסק, אלא מה שכתב לא ישרפו, לנהוג היתר בנפר כו'. אז נמי פוסק כרבנן, ור' יהודה חולק ואומר דלפני הנקברים שרי. ולכאורה י"ל התם גזר שמה יהנה מאפרו והוה איסור תורה, מה שאין כן כששורף בשעה ששית דרבנן, הוה גזירה לגזירה. והא דלא יבאר בשבט לא ישרוף, י"ל סובר כפירוש רש"י ז"ל [פסחים יב, ז ד"ה שלא בשעת ניעורן] דמתלוקטם בשש, ובשעת כולי עלמא נקברו, ומדכתב שורפו עיקר מצותו, בשש מיירי. וי"ל דסובר המ"א אפר הנקברין רק מדרבנן, כי יש אומרים כן, ועיין תוספות תמורה ל"ג ז' ד"ה הנשרפין. והב"ח ז"ל [ד"ה רצין] כמד דנקטינן מספק לתומא, סובר אפר נקברים מן המורה אסור, דאי מדרבנן הוה ליתך בפסיקו לקולא. ועיין תוספות יוס טוב תמורה משנה ה' [ד"ה חמץ] ו' [ד"ה וכן] בפרק ז', יע"ש. [ובספר גינת ורדים כלל יא נתקשתי זוה, ולפי מה שכתבתי כאן אשי שפיר]. והר"א [פסחים פ"ב סימן ז'] כתב דאין ספק, רק הלכה כרבנן. ועיין רש"י תמורה ל"ד א' ד"ה כל הנשרפין, דלמא משכח אינש. ועיין הר"ע ברטורא שם [ד"ה כל הנשרפין]. ולכאורה ז"ע, דמן המורה נעו שריפה. ואולי סובר רש"י עלה ולכלי הכרס וכדומה שנשנו שם משנה ה' [וג, ג] נקברה סגי, כתומה טמאה נקשרי התם, ועיין תוספות שבת כ"ה א' ד"ה כך, וסובר [רש"י] אפר נקברים מדרבנן אסור, לא מן המורה. ודע, לתוספות [תמורה] שם שורפין שעדיין לא נשרפו אף נפסלו מכלל, מן המורה אסור לשיטתם, מצותו כו', הא לא נעשה מצותו אף נפסלו מכלל אסור נהנה מן המורה, ואמר כמו שהוא עכשיו, לא הוה קידושין כלל, אף לפי מה שכתב התלפת מחוקק [פ"ק לט] וזית שמואל [פ"ק ג] צלה"ע סימן כ"ח בשם הב"ח [שם סוף הסימן] באומר התקדשי כשיהיה החמץ אפר הוה ספק קידושין. ומיהו מטעם דלא גרע מנתלים לוחשות י"ל דהוה ספק מקודשת. ואי"ה צלות ה' ו' יבואר עוד * ועדיין י"ע. עיין משנה למנחם פרק י"ז מהלכות אבן ד"ה ורמיהו. ואפר נוקשה ז"ע, ולר' יהודה תמיר, דלית קל וחומר לר"י [ומפסוק שם יב, ז ד"ה אימתי]. ועיין פסחים כ"ז [ע"ג] כל דין, ולא אפר, דילי' לר' יהודה אפר נקברים שרי ולדבריו השינו. ועיין בנפול הלכה [מ"א ע"א] שחיבה הגאון מוהר"ר פרך מושינויך ז"ל ונחדושי פסחים [ראש יוסף שם ד"ה והנה] כתבנו מזה: ב' בהחמץ. עיין מ"א. "כגון" תמים כו' רך "ומתאם". עיין מגיד משנה [ומנה] פרק ג' הלכה י"א הביא רב יוסף מתלבן דבתי געי פיורו, ויש פוסק כרבה דאף נהמא, משמע הר"מ ז"ל מפרש כרש"י, חטי פיורו, אלא לדריך [ומנה] פרק ג' הלכה י"א הביא רב יוסף מתלבן דבתי סגי, דל"כ לא שייך החמץ קשה. וממילא לאו דוקא חטי, הוא הדין "כגון" חטי [כגון לשון גזון ומראה ודומה] לתם קשה, הא רך "ומתאם" כמו נמסם, נמחה זמנים. דאי כפירוש הכסף משנה [שם] נהמא פיורו נקשה, לא היה להמגיד משנה לתמוס וגם לתמוז יש פסק כרבה דנהמא. והחמיר [המ"א] לביא בשמיקן, כי להמגיד משנה ודאי הכין הוא, ואף להכסף משנה יש להחמיר. ומה שכתב [המ"א] מים מכותסין, משמע אף משלבו קודם איקורו אסור, דלא היה הפקר לגמרי, ונהנה ממנו אס"כ. ומה שכתב ואסור בכל המלאכות כנסמין מלא, ומה שכתב וזמן השריפה.

ביאור הגר"א

תמה [א] [פ"א סי' א] שורפו. רמב"ם [חמץ ומצה ג, יא]. וכגירסא [פסחים כא, א] אף מפרר. ואף לספרים דלא גרסי אף, מכל מקום פירושו אף מפרר, מדקאמר ר' יהודה [שם] אלא שריפה. ועוד, דאי אפשר לומר דכל המתיריין דפרק קמא וכל הברייתות דבכולם תנן דשורפין, הכל כר' יהודה. ור' מאיר [פסחים יא, ב] ור' יוסי [שם יד, א] ור' שמעון [שם כ, ב] ורבן גמליאל [שם יא, ב] ור' אליעזר ור' יהושע [שם יד, א] ור' אלעזר איש ברתא [שם יג, א] כולם כר' יהודה. אלא אף לחכמים עיקר שריפה. ושם כ"א ב' ולא יסיק כו', לא צריכא אלא לר' יהודה כו', משמע וגם לרבנן נחיא. ועיין תוספות [שם] ד"ה בהדי

כו': [ב] או זורקו ז"ם ואם. פסק כרב יוסף [שם כח, א], מדקאמר אמר ליה רב יוסף, ולא קאמר רב יוסף אמר, שמע מינה דלא קיימא מילתא דרבה. וכן הסוגיא בהרבה מקומות: [ג] החמץ קשה. כגון חטים, כמו שכתבו בגמרא [שם]. ופירושו שיפרר החטים, דלא כרש"י [שם ד"ה בחיטין]:

ליה, דדוקא בזורה לרוח בעי פיורו, אבל במטיל לים לא בעי פיורו. ופריך להנתיב דבעי פיורו, ומשני הא בחטי הא בנהמא. ופירוש רש"י דחטינן בעי פיורו, היינו שלא יטיל לים שק מלא חטין, אלא צריך לפזרן על פני המים. ונהמא לא בעי פיורו, דהא מטיל הלחם בעיניה לים ואין דרך לתנו תוך שק. וסבירא ליה למ"א דהרמב"ם על כרחך סבירא ליה דלא סגי במה שפרשו החטין, אלא צריך לחתוך כל חטה, מדכתב שהחמץ קשה: והרב ב"י מפרש כו'. דסבירא ליה חטין לא בעי פיורו ר"ל שמוחר לזרוק לתוך הים במקום אחד הרבה חטין בלי שק, דהמים יפזרן. אבל נהמי בעי פיורו, כיון שהוא קשה ואין המים מחתקן אותו מהרה: דיש להחמיר. כדעת המגיד משנה לחתוך החטין, וגם כדעת הרב ב"י בנהמא צריך פיורו: וליבא אמיחש שיאבדו כ"כ. דקיימא לן בסימן תמ"ח סיף ו' דאחר זמן אסורו אסור לתנו אפילו לבהמת הפקר, והוא מירושלמי [שם פ"ב הלכה א]: כמו שכתב סימן ת"א. בזמן הבדיקה:

אוצר מפרשים

וחק יעקב [פ"ק א] תירץ דחמץ אינו בכלל הא דתנן כל הנקברים לא ישרפו, ע"ש טעמו, וכתב עוד, מהאי טעמא לא חשיב הרמב"ם חמץ בין הנשרפין וכן לא בין הנקברים. וגם מישור תומרא דבל יראה לא אתי לזילולא ביה, ע"ש. ועוד, דהא מבערין קודם זמן איסורו: (אש"ל אברהם, א) ג (שם) ז"ם. הא דלא חילק הרמב"ם בין ים המלח לשאר ימים, עיין ח"י [ה]. ובמים שלו המכותסין ובו דגים שלו ודאי דאסור ליתנם שם: ואש"ל אברהם, ב)

תמה א (פ"א סי' א) שאפר הנקברין אסור ואפשר, כצ"ל:

ב (ש"ע סי' א) או זורקו. כחכמים בפרק כל שעה [פסחים כא, א]. דתרווייהו מהני, רמב"ם [חמץ ומצה ג, יא]. דלא כר"ף [שם ה, ב] דאוסר שריפה לחכמים כי אפרו אסור. ועיין מג"א [פ"ק א] דהקשה ארמב"ם אמאי פסק לשרפו, הלא חמץ הוא מהנקברים ואפרו אסור. עיינו תירוצו בדוחק. ונבמהר"ל לקבור הפחמיו. ע"ש.

ג. משנה שם דף כ"א [ע"א] ובגמרא שם [פ"ג]:

ציונים לרמ"א

תמה (א*) מהרי"ל הלכות בדיקת חמץ עמוד מ: (ב) דברי עצמו [דברי משה סימן מל אות א]: (ג) הגהות מיימוניות [תמן ומלה] פרק ג' אות א' בשם רבינו יוסף וכלבו [סימן מה א, א]:

לבושי שרד

(ג) מ"ז סק"ב לענין גותן טעם לפגם כמו שכתוב לקמן סימן תמ"ו, כ"ח: (א) שם סק"ב ובטור הביא דעת הרא"ש דכתב לרש"י וכו', כ"ח:

עטרת זקנים

תמה א [והמנהג לשיורפון והמנהג לשיורף החמץ בהושענות, ויש דורקין בתנור בעת אפית מצות, אלו ואלו דברי אלוקים חיים (מהרש"ל שו"ת סימן טו):

אם רוצה לשרפו מיד כו'. ונראה לי מכל מקום למחר יקיים מצות ביעור ע"י שריפה באותו חמץ שנשאר בארבעה עשר, או ישרף הכל, משני טעמים. חדא, כדי לקיים מצות ביעור יום ארבעה עשר משום, שהוא עיקר, וחו מפני שהעולם יהיו נוהרים שוב אח"כ לאכול חמץ:

* ואם שריפה קודם שעה ששית היה זה מותר ליהנות בפחיתו. ומסיים הטור שאצ"פ כן טוב לעשות מדורה בפני עצמו, ואין לשנות, מכל שכן במקומות שאין שם זאג"ר, שישורף החמץ בחצר ולא בבית, כדי שלא יזהל. ונהוגין לשרוף אפילו בשעה חמישית כ"י יהודא [פסחים כ"א, א]. וגם נהוגין להחמיר בחכמים דאפרן אטר, דנקטינן הכא והכא לחומרא, וכן כתבו מהרש"ל [סע]:

ג אך אם רוצה. ומהרי"ל [הלכות בדיקת חמץ עמוד מ] כתב לשרוף דוקא ציוס כדי שזכור לנטל, עיין סימן תל"ד סעיף ז' [וס"ק א]: ד ואם שרפו וכו'. וצטור משמע שאפילו שרפו קודם שעה ו' טוב לעשות לו מדורה בפני עצמו. ורש"ל [שו"ת סימן פו] כתב לשרוף אותו בתנאי, וכן נוהגין. ועיין ר"י [גנים] הלוי סימן פ"ג:

מפררו ואחר כך דורקו לים: הגה (ב) א* [ת] והמנהג לשרופו [א] [ת] [א*] וטוב לשרופו ציוס דומיא דותר שהיה נשרף ציוס

ג [א] אף [א] אס רוצה לשרפו מיד אחר הצדיקה כדי שלא יגרוו חולדה [א] [א] הרשות ציוס

ב ג [ד] [א] ואם נתנו (א) לנכרי קודם שעה ששית אינו צריך לבקר (ג) ד [א] [א] ואם

אמרה נפשי, והוא נכון צביעתא דשמיא: (ב) והמנהג לשרופו כו'. נראה טעם לשריפה זו, משום שיש מחלוקת בין ר' יהודה לחכמים [שם כ"א, א] אס צביעין שריפה, ורצו הפלוגתא בין הפוסקים, על כן יש לנהוג כחממיתין. ולכן נראה דמי שמקיים מצות שריפה צממו משעה ששית, ואח"כ נמצא

חמיכות חמץ, שאין צריך לשרפו, אלא יצטור מן העולם, שהרי משעה ששית ולמעלה אנו מקילין בחמץ כמו בשאר איסורין, הן לענין משהו הן לענין נותן טעם לפגם, כמו

שכתוב לקמן סימן תמ"ז [סעיף ג], ולכן כיון דאפילו בפסח עצמו אנו מקיימין [קמ"ל] [קיימא לן] כן, כרצונן, אלא משום מנהג צעלמא אנו נוהגין כ"י יהודה, מה שאין כן כאן שהוא קודם הלילה והוא כבר קיים מצות שריפה בשעה ששית, לכן אין צריך לשרפו, כן נראה לי: (ג) ואם שרפו קודם שעה ששית כו'. בגמרא [פסחים] דף ק"ז ע"ב אמר ר' יהודה אימתי שלא בשעת ציעורו של אכל בשעת ציעורו של דבר, ופירש רש"י [ד"ה] שלא בשעת ציעורו, בתחילת שש וכל שש, דאכתי מדאורייתא שרי, אכל בשעת ציעורו של דבר. (ד) וצטור הביא דעת הרא"ש [שם פ"ג סימן ג] דדעת רש"י בשעה ה' השבתו כלל דבר כיון שהוא מותר בהנאה. והטור הקשה עליו ממה שפירש רש"י בגמרא דף ק"ז ע"ב אהא דאמרו ליה לרי' יהודה לא מנא עמי לשרפו יהא יושב וצטל, בתמיה, וז"ל, ואף על גב דאמרינן צפרק קמא לרי' יהודה אכל בשעת ציעורו השבתו כלל דבר, מיהו גבי פלוגתייהו קולא הוא צמי שרואה לאת לשיירא כו' דאמרינן [שם ג, א] וקוק לצער, וכשאין עמי לשרפו יהא יושב וצטל, ע"כ. והבי"י [ד"ה כתב הרא"ש] רוצה ליישב קושיא, ע"ש. ולי נראה דכך מעיינת בפירוט רש"י לא תקשי כלום על הרא"ש, משום דקשה למה ליה למנקט שיירא, טפי הוא ליה להקשות משעה ששית שמי שאין לו עמי יהא יושב וצטל ולא יצטרע. אלא על כרחיך לומר דהכי פירושו, שדאי לרי' יהודה עיקר הציעור שריפה, חק יעקב

לרחוב אף שאין שם כלב, עכ"ל: [ג] וטוב לשרופו ביום. והיינו קודם שעה ששית. וכתב מהרש"ל בתשובה סימן (פ"ו) [פ"ז] שיש לשרוף בהושענא, וכהאי גוונא כתב מהר"י ווייל סימן קצ"ג דיש להסיק התנור בלולב, ומהר"י היה רגיל לעשות ממנו היסק כפי התנור בשעת אפית המצות [א] ועיין לעיל סימן כ"א [סעיף א]:

עס המק יעקב [פ"ק א], ע"ש: (ב) הרשות. ומהרי"ל כתב לשרוף דוקא ציוס, כדי שזכור לנטל, ומ"א ס"ק ג. רש"ל קיבל מרצותיו לשרוף החמץ בהושענות, מק יעקב [פ"ק ג]. (ובכנסת הגדולה סימן תסא הגה"ט דיש

[ד] והנהג והמנהג. ר"ל, דאף לרי' יהודה אין צריך שריפה אלא לאחר שש, כמו שכתוב שם י"ב ב', וכפירוש ר"ת בתוספות [ד"ה אימתי. דטעמא דרי' יהודה דיליף מנותר, כמו שכתוב שם כ"ז ב', והיינו לאחא איסורו. וכן הוא בירושלמי [פסחים] פרק ב' סוף הלכה א' תני עד שלא הגיע זמן ביעורו אתה מבעורו בכל דבר, משהגיע זמן ביעורו אתה מבעורו בשריפה, ואתיא כו' יהודה. וא"כ אף להפוסקים כ"י יהודה משום דתמניתין דתמורה [לג, ב] אתיא כותיה, כמו שכתוב בגמרא בסוף התורה, ע"ש. ואף על גב דאיתתב, מכל מקום, לסברא דרבנן לא איתתב, וכמו שכתב תוספות [פסחים] כ"ז ב' ד"ה אין, ושאר פוסקים. ומכל מקום כיון דשרופין קודם זמן איסורו, מן התורה אינו, אלא מן המנהג, ואף שכתב הרא"ש [שם פ"ב סימן ג] דאף לפירוש רש"י [שם י"ב ב' ד"ה] שלא בשעת ביעורו של משהו איפכא, דבשש שריפין לרי' יהודה, מכל מקום קודם שש, ב"ה, וקודם לה מותר ר' יהודה שאין צריך שריפה, אלא דאף אם מוכר

ביאור הגר"א

ונתנו לנכרי מותר, כמו שכתוב בריש פרק כל שעה [שם כ"א, א], וכמו שכתוב בסעיף ב', כבר הקשה בטור [על הרא"ש] ממה שכתב רש"י כ"ז ב' ד"ה שאם כו' ואצ"ל דאמרינן כו'. והמנהג הוא על פי דעת רש"י. אבל העיקר כפירוש תוספות י"ב ב' ד"ה אימתי כו', וכתבו שכן הוא בירושלמי [שם], וכן הסכימו כל הפוסקים: [ה] וטוב לשרופו. דלרי' יהודה ילפינן מנותר נכוכר לעיל [ס"ק ד]. וברירושלמי פרק ב' דשבת [הלכה א] אמר דאמר יליף מנותר אין שורפין ביום טוב, והוא הדק ללילה. וכל זה חולא דאמרא בעלמא, דלא ילפינן אלא אחר זמן איסורו, וזהו שכתב [רמ"א] אך כו'. ועיין רש"י [פסחים] ר' א' ד"ה עושה, ובלילה כו'. וסימן תמ"ז סעיף א'. וי"ל שכתב אליבא דרבנן, אבל לרי' יהודה שורפו ביום: [ז] א"א רוצה. כן קדקדק ממה שכתוב [פסחים] ב, מן מה שמשיר כו', דמה שמוצא שורף תיכף: [ז] [פסחים] וכן [א] שרפו קודם כו'. שם [כא, א] עבר זמנו כו' ולא יסיק כו'. וה"ל מצינו מותר, ואם בגמרא [א"כ] הכי

חכמת שלמה

(פסח ב) ואם נתנו לנכרי קודם שעה ששית אינו צריך לבקר וכו'. ונ"ב, הנה לחימי חמץ יעקב [פ"ק ד*] ויבאר היטב [פ"ק ג] הביא בשם תשובת הג"א דאסור ליתנו לפועל ולנכרי משרתיו שמוטעו עליו אם אסר חמץ הכי, דהיינו כפועל חובו באיסורי הנאה, ע"ש. ודבריו תמוהים מאד, לפי שפועל חובו מאיסורי הנאה אינו אסור, אלא אם בשעת הפירעון הנאה היא איסור, מה לו מה שאח"כ יהיה נאסר בהנאה, אטו לא יהיה נשאל לפועל חוב לנכרי בחמץ, אף חוב שעדיין לא הגיע זמנו קודם שעה אסור. וכן הכי נמי בזה, כיון דהנכרי מקבלו ופטריו ממוטעו קודם איסורו, וגם הרי אס מוכרו לנכרי ונתחייבו לו הנכרי מותר, וא"כ הכי נמי הוא כאלו מוכרו לנכרי ונתחייבו לו דמים, ובענין חוב הללו פטרו ממוטעו, והיינו כן, וכן נהגו כל הפוסקים, וא"כ אף להפוסקים כ"י יהודה משום דתמניתין דתמורה [לג, ב] אתיא כותיה, כמו שכתוב בגמרא בסוף התורה, ע"ש. ואף על גב דאיתתב, מכל מקום, לסברא דרבנן לא איתתב, וכמו שכתב תוספות [פסחים] כ"ז ב' ד"ה אין, ושאר פוסקים. ומכל מקום כיון דשרופין קודם זמן איסורו, מן התורה אינו, אלא מן המנהג, ואף שכתב הרא"ש [שם פ"ב סימן ג] דאף לפירוש רש"י [שם י"ב ב' ד"ה] שלא בשעת ביעורו של משהו איפכא, דבשש שריפין לרי' יהודה, מכל מקום קודם שש, ב"ה, וקודם לה מותר ר' יהודה שאין צריך שריפה, אלא דאף אם מוכר

הוא אסור, אלא אם בשעת הפירעון הנאה היא איסור, מה לו מה שאח"כ יהיה נאסר בהנאה, אטו לא יהיה נשאל לפועל חוב לנכרי בחמץ, אף חוב שעדיין לא הגיע זמנו קודם שעה אסור. וכן הכי נמי בזה, כיון דהנכרי מקבלו ופטריו ממוטעו קודם איסורו, וגם הרי אס מוכרו לנכרי ונתחייבו לו הנכרי מותר, וא"כ הכי נמי הוא כאלו מוכרו לנכרי ונתחייבו לו דמים, ובענין חוב הללו פטרו ממוטעו, והיינו כן, וכן נהגו כל הפוסקים, וא"כ אף להפוסקים כ"י יהודה משום דתמניתין דתמורה [לג, ב] אתיא כותיה, כמו שכתוב בגמרא בסוף התורה, ע"ש. ואף על גב דאיתתב, מכל מקום, לסברא דרבנן לא איתתב, וכמו שכתב תוספות [פסחים] כ"ז ב' ד"ה אין, ושאר פוסקים. ומכל מקום כיון דשרופין קודם זמן איסורו, מן התורה אינו, אלא מן המנהג, ואף שכתב הרא"ש [שם פ"ב סימן ג] דאף לפירוש רש"י [שם י"ב ב' ד"ה] שלא בשעת ביעורו של משהו איפכא, דבשש שריפין לרי' יהודה, מכל מקום קודם שש, ב"ה, וקודם לה מותר ר' יהודה שאין צריך שריפה, אלא דאף אם מוכר

הוא אסור, אלא אם בשעת הפירעון הנאה היא איסור, מה לו מה שאח"כ יהיה נאסר בהנאה, אטו לא יהיה נשאל לפועל חוב לנכרי בחמץ, אף חוב שעדיין לא הגיע זמנו קודם שעה אסור. וכן הכי נמי בזה, כיון דהנכרי מקבלו ופטריו ממוטעו קודם איסורו, וגם הרי אס מוכרו לנכרי ונתחייבו לו הנכרי מותר, וא"כ הכי נמי הוא כאלו מוכרו לנכרי ונתחייבו לו דמים, ובענין חוב הללו פטרו ממוטעו, והיינו כן, וכן נהגו כל הפוסקים, וא"כ אף להפוסקים כ"י יהודה משום דתמניתין דתמורה [לג, ב] אתיא כותיה, כמו שכתוב בגמרא בסוף התורה, ע"ש. ואף על גב דאיתתב, מכל מקום, לסברא דרבנן לא איתתב, וכמו שכתב תוספות [פסחים] כ"ז ב' ד"ה אין, ושאר פוסקים. ומכל מקום כיון דשרופין קודם זמן איסורו, מן התורה אינו, אלא מן המנהג, ואף שכתב הרא"ש [שם פ"ב סימן ג] דאף לפירוש רש"י [שם י"ב ב' ד"ה] שלא בשעת ביעורו של משהו איפכא, דבשש שריפין לרי' יהודה, מכל מקום קודם שש, ב"ה, וקודם לה מותר ר' יהודה שאין צריך שריפה, אלא דאף אם מוכר

הוא אסור, אלא אם בשעת הפירעון הנאה היא איסור, מה לו מה שאח"כ יהיה נאסר בהנאה, אטו לא יהיה נשאל לפועל חוב לנכרי בחמץ, אף חוב שעדיין לא הגיע זמנו קודם שעה אסור. וכן הכי נמי בזה, כיון דהנכרי מקבלו ופטריו ממוטעו קודם איסורו, וגם הרי אס מוכרו לנכרי ונתחייבו לו הנכרי מותר, וא"כ הכי נמי הוא כאלו מוכרו לנכרי ונתחייבו לו דמים, ובענין חוב הללו פטרו ממוטעו, והיינו כן, וכן נהגו כל הפוסקים, וא"כ אף להפוסקים כ"י יהודה משום דתמניתין דתמורה [לג, ב] אתיא כותיה, כמו שכתוב בגמרא בסוף התורה, ע"ש. ואף על גב דאיתתב, מכל מקום, לסברא דרבנן לא איתתב, וכמו שכתב תוספות [פסחים] כ"ז ב' ד"ה אין, ושאר פוסקים. ומכל מקום כיון דשרופין קודם זמן איסורו, מן התורה אינו, אלא מן המנהג, ואף שכתב הרא"ש [שם פ"ב סימן ג] דאף לפירוש רש"י [שם י"ב ב' ד"ה] שלא בשעת ביעורו של משהו איפכא, דבשש שריפין לרי' יהודה, מכל מקום קודם שש, ב"ה, וקודם לה מותר ר' יהודה שאין צריך שריפה, אלא דאף אם מוכר